

افزایش کسری بودجه ایران با سقوط بهای نفت و بسته محرک کرونا

موسسه فیچ سلوشنز (بیزنس مانیاتور سابق) در جریان پایش بازارهای نوظهور به پیش‌بینی برخی متغیرهای اقتصادی در ایران به‌عنوان یکی از کشورهای منتخب پرداخته و پیش‌بینی کرده است با کاهش قیمت نفت و همچنین به‌واسطه اعطای بسته محرک در دوره شیوه کرونا، کسری بودجه دولت افزایش پیدا کند و از 4.8 درصد تولید ناخالص داخلی در سال مالی گذشته به 5.6 درصد برسد.

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران، گزارشی از موسسه فیچ سلوشنز (بیزنس مانیاتور سابق) ترجمه و منتشر کرده که به پیش‌بینی برخی متغیرهای اقتصادی در ایران به‌عنوان یکی از بازارهای نوظهور منتخب پرداخته است.

بر اساس برآورد موسسه فیچ سلوشنز، سقوط بهای نفت و بسته محرک کووید 19 عامل افزایش کسری بودجه در ایران خواهد بود و علاوه بر آن، این انتظار وجود دارد که درآمدهای غیرنفتی نیز کاهش یابد؛ چراکه رکود اقتصادی جاری باعث کاهش درآمدهای مالیاتی می‌شود.

از سوی دیگر بودجه بخش بهداشت و درمان کشور به میزان قابل توجهی افزایش می‌یابد که سبب عدم تحقق تلاش‌های دولت جهت کاهش و تأمین هزینه‌ها بر اساس بودجه سال جاری خواهد شد و همه این موارد در مجموع فشارهای تورمی که هم‌اکنون نیز بالا است را بیشتر کرده و خطر ابتلای ایران به بی‌ثباتی اقتصادی در آینده را بیش از پیش افزایش می‌دهد.

پیش‌بینی برخی متغیرهای اقتصادی در ایران

موسسه فیچ سلوشنز در گزارش خود تخمین زده است که درآمدهای مالی ایران نسبت به سال مالی 2020-2021 (که از بیستم مارس آغاز شد)، کاهش می‌یابد، چراکه سقوط بهای نفت، درآمدهای صادرات نفت را کاهش می‌دهد و شرایط نامساعد اقتصادی، میزان مالیات‌های دریافتی دولت را محدود می‌سازد.

در این میان، بسته محرک مالی در واکنش به بحران کووید 19 احتمالاً افزایش هزینه‌ها را به دنبال خواهد داشت و در نتیجه انتظار می‌رود کسری بودجه از 4.8 درصد در سال مالی 2019-2020، به 5.6 درصد تولید ناخالص داخلی، در سال جاری افزایش یابد.

احتمالاً این کسری، با ترکیبی از کاهش ذخایر و استقراض داخلی پوشانده شود؛ که به نوبه خود تورم و افزایش خطرات بلندمدت بی‌ثباتی مالی را به دنبال خواهد داشت.

بر اساس برآوردهای این موسسه، در نتیجه اختلالات تقاضای ناشی از کووید 19 و فروپاشی توافق اوپک پلاس، بهای نفت از 66.2 دلار در هر بشکه در ابتدای سال، به 32.4 دلار در هر بشکه در زمان نگارش این مقاله سقوط کرده است و همین کاهش قیمت نفت باعث کاهش بیش از پیش درآمدهای ایران خواهد شد.

گروه نفت و گاز موسسه فیچ سلوشنز در واکنش به این رخداد، متوسط پیش‌بینی خود در خصوص بهای نفت خام برنت برای سال‌های 2020 و 2021 را به ترتیب در مقایسه با ارقام پیشین 62 دلار و 63 دلار در هر بشکه، به 30 دلار و 36 دلار در هر بشکه کاهش داده است.

اگرچه برای اوپک پلاس تا حدودی فرصت دستیابی به توافقی جدید برای کاهش عرضه در کوتاه مدت وجود دارد، اما با توجه به وضعیت فوق‌العاده ضعیف تقاضا، هنوز انتظار نداریم قیمت نفت به سطح ژانویه بازگردد. پیش‌بینی می‌کنیم درآمدهای نفتی دولت در سال مالی 2020-2021 در حدود یک چهارم نسبت به سال قبل کاهش یافته و به میزان قابل توجهی پایین‌تر از اهداف بودجه‌ای دولت باشد (احتمالاً به دلیل فرض خوش‌بینانه دولت از بهای نفت معادل 50 دلار در هر بشکه در بودجه سال جاری).

علاوه بر این، ما همچنین انتظار داریم درآمدهای غیرنفتی کاهش یابد، چراکه رکود اقتصادی جاری باعث کاهش درآمدهای مالیاتی می‌شود؛ درحالی‌که مقامات، به دلیل ترس از ایجاد نارضایتی اجتماعی، از افزایش چشمگیر مالیات‌ها خودداری می‌کنند. همچنین شایان ذکر است دولت برای کسانی که در همه‌گیری کووید 19 گرفتار شده‌اند، سه ماه مهلت جهت پرداخت مالیات در نظر گرفته است. بنابراین، روی هم رفته پیش‌بینی ما حاکی از آن است که کل درآمدها در این سال مالی حدود 12.0 درصد کاهش یابد.

به نظر می‌رسد دولت در واکنش به شیوع کووید 19 هزینه‌های جاری را افزایش می‌دهد. ایران با 62,589 مورد تأییدشده تا هشتم آوریل، در مقایسه با 81,802 مورد ابتلا در چین، ازجمله کشورهایی است که به بدترین شکل تحت تأثیر همه‌گیری این بیماری قرار گرفته است.

مقامات ایرانی برای جلوگیری از شیوع ویروس، محدودیت‌های جزئی در سفر، رویدادها، و فعالیت‌های تجاری وضع کرده‌اند که همراه با بسته شدن مرزها، تأثیری منفی بر اقتصاد ملی داشته است. همچنین دولت قصد دارد با اجرای اقداماتی از قبیل اربابز نقدی برای اقشار کم‌درآمد و تقویت بودجه صندوق بیمه بیکاری، فشار بر خانوارهای ایرانی را کاهش دهد؛ و بانک مرکزی نیز وام کم‌بهره ارائه خواهد کرد.

درآمدهای ایران و درصد تغییر سالانه

علاوه بر این، بودجه بخش بهداشت و درمان کشور به میزان قابل توجهی افزایش می‌یابد. درحالی‌که جزئیات کمی در رابطه با هزینه‌های کل این طرح‌ها ارائه شده است، ما معتقدیم این طرح‌ها موجب عدم تحقق تلاش‌های دولت جهت کاهش و تأمین هزینه‌ها بر اساس بودجه سال مالی 2020-2021 خواهند شد، که دورنمای آن، کاهش متوسط حقوق و دستمزدهای واقعی بخش دولتی است. روی هم رفته، پیش‌بینی می‌کنیم هزینه‌های دولت در سال مالی 2020-2021 حدود 7.0 درصد افزایش یابد.

این موضوع نشانگر کسری بودجه در حدود 5.6 درصد تولید ناخالص داخلی در سال مالی جاری، یعنی بیشتر از سال مالی 2019-2020 (معادل 4.8 درصد)، خواهد بود. احتمالاً این کسری از طریق ترکیبی از کاهش ذخایر و استقراض داخلی تأمین می‌شود.

صندوق توسعه ملی ایران، در واکنش به بحران کووید 19، به دستور مقام معظم رهبری موظف شد از ششم آوریل 1.1 میلیارد دلار برای تأمین کسری بودجه کمک کند، که مقدار اندکی از شکاف مالی را پر خواهد کرد.

همچنین دولت قصد دارد دارایی‌های خود را در آینده‌ای نزدیک به فروش برساند، هرچند که تأخیر در این خصوص مسبوق به سابقه بوده و تحقق آن در بحیوچه شرایط کنونی اقتصادی، دشوار به نظر می‌رسد.

شایان ذکر است دولت مبلغ 5 میلیارد دلار وام اضطراری از صندوق بین‌المللی پول درخواست کرده است، اما ما معتقدیم به دلیل تنش‌های مداوم با ایالات متحده، احتمالاً چنین کمک‌هایی محقق نخواهند شد. در نتیجه، ما انتظار داریم عمده کسری بودجه از طریق استقراض از بانک‌های داخلی پوشش داده شود که بسیاری از آن‌ها اکنون از ترانزنامه‌های نامناسب رنج می‌برند.

این اتفاق به نوبه خود، فشارهای تورمی که هم‌اکنون نیز بالا است را بیشتر می‌کند و همچنین خطر ابتلای ایران به بی‌ثباتی شدید اقتصادی در آینده را بیش از پیش افزایش می‌دهد.

ترجمه گزارش موسسه فیچ سلوشنز با عنوان «پایش بازارهای نوظهور؛ پیش بینی برخی متغیرهای اقتصادی در ایران را [اینجا](#) مشاهده کنید.